

"XUDUDGAZTA'MINOT" AJDA CHIQINDILARNI BOSHQARISH DASTURI

1. 1. Umumiy qoidalar

"Hududgazta'minot" AJdagi Chiqindilarni boshqarish dasturi (bundan buyon matnda Dastur deb yuritiladi) chiqindilarni boshqarishga kompleks yondashuvni belgilaydi, chiqindilar hosil bo'lishini minimallashtirishni, ekologik qonunchilikka rioya qilishni va Kompaniyaning hayot aylanishining barcha bosqichlarida barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishni ta'minlaydi. Dastur atrof-muhitga salbiy ta'sirlarni minimallashtirishga, operatsion samaradorlikni oshirishga va O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi talablariga, shuningdek, xalqaro standartlarga (ISO 14001, ISO 45001) javob berishga qaratilgan.

Dasturning asosiy maqsadlari:

- chiqindilar hosil bo'lishini kamaytirish;
- chiqindilarni boshqarish jarayonlarining sifatini oshirish;
- atrof-muhitga salbiy ta'sirni minimallashtirish;
- innovatsion yechimlarni joriy etish va iqtisodiy samaradorlikni oshirish.

Dastur "Hududgazta'minot" AJning barcha ishlab chiqarish, logistika va ma'muriy bo'linmalariga taalluqlidir.

2. 2. Chiqindilar hosil bo'lishini kamaytirish bo'yicha harakatlar rejalari

"Hududgazta'minot" AJ rejalashtirish, ta'minot, foydalanish va ta'mirlash bosqichlarida chiqindilar hosil bo'lishini minimallashtirishga qaratilgan chora-tadbirlarni amalga oshiradi.

2.1. Ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish:

- metallolom, plastmassa va qurilish chiqindilarining hosil bo'lishini kamaytirish uchun uskunalarni modernizatsiya qilish;
- chiqindisiz ta'mirlash texnologiyalarini joriy etish.

2.2. Ma'muriy chiqindilarni kamaytirish:

- qog'oz chiqindilarini kamaytirish uchun jarayonlarni raqamlashtirish;
- energiya tejaydigan texnologiyalarni joriy etish.

2.3. Logistika va saqlashni yaxshilash:

- saqlash vaqtida hosil bo'ladigan ortiqcha materiallarni kamaytirish;
- tejamkor texnologiyalarni (LEAN) joriy etish.

2.4. Protessorlar bilan hamkorlikni rivojlantirish:

- chiqindilarni olib tashlash logistikasini takomillashtirish;
- teskari yig'ish sxemalarini joriy etish.

3. Miqdoriy chiqindilarni minimallashtirish maqsadlari

Jarayonlarning shaffofligi va boshqarilishini ta'minlash uchun Kompaniya o'lchanadigan yillik, o'rta muddatli va uzoq muddatli maqsadlarni belgilaydi. Dastur

o'rta va uzoq muddatli istiqbollar uchun quyidagi asosiy samaradorlik ko'rsatkichlarini (KPI) belgilaydi:

KPI nomi	2027	2029
Umumiy chiqindilar hajmini 2024 yil darajasidan kamaytirish	-5%	-15%
Chiqindilarni qayta ishlash ulushini 2024 yil darajasidan oshirish (15%)	ga 30%	ga 50%
Xavfli chiqindilar hajmini 2024 yil darajasidan kamaytirish	-5 %	-15 %
Chiqindixonalarga yuboriladigan chiqindilar hajmini 2024 yil darajasidan kamaytirish	-10 %	-20 %

4. Innovatsiya va ilmiy-tadqiqot ishlariga investitsiyalar

"Hududgazta'minot" AJ o'zining yillik byudjetining 1-2 foizigacha chiqindilarni boshqarish sohasidagi ilmiy-tadqiqot va innovatsiyalarga, jumladan, ga ajratishni rejalashtirmoqda:

- metall va polimerlarni qayta ishlash texnologiyalarini tadqiq qilish va joriy etish;
 - biologik parchalanadigan materiallarni joriy etish loyihalari;
 - gaz tarmog'i komponentlarining xizmat muddatini uzaytirish uchun uskunalarni modernizatsiya qilish;
 - yopiq konturli materiallar bo'yicha sinov loyihalari (aylanma iqtisodiyot);
 - chiqindilarni hisobga olishning avtomatlashtirilgan tizimlarini joriy etish.
- Tadqiqot va ishlanmalar natijalari har yili investitsiyalarning qaytarilishi va atrof-muhitga ta'siri bo'yicha baholanadi.

5. Xodimlarni chiqindilarni kamaytirish masalalari bo'yicha o'qitish

Xodimlarni chiqindilarni kamaytirish masalalari bo'yicha o'qitish:

5.1. Kutilayotgan natijalar:

- chiqindilarni noto'g'ri boshqarish bilan bog'liq hodisalarni kamaytirish;
- alohida yig'ish samaradorligini oshirish;
- xodimlarning takomillashtirish tashabbuslarida ishtiroki.

6. Chiqindilarni qayta ishlash dasturlarini integratsiyalash

"Hududgazta'minot" AJ quyidagi yo'nalishlarni o'z ichiga olgan korporativ chiqindilarni qayta ishlash tizimini joriy etmoqda:

6.1. Chiqindilarni toifalar bo'yicha alohida yig'ish

- metall;
- plastmassalar va polimerlar;
- karton va qog'oz;
- qurilish va ta'mirlash chiqindilari;

- xavfli chiqindilar (moylar, filtrlar).

6.2. Qayta ishlash tashkilotlari bilan hamkorlik

• amaldagi sertifikatlarga (ISO 14001, ISO 45001, milliy standartlar) ega bo'lgan litsenziyalangan va akkreditatsiyadan o'tgan chiqindilarni qayta ishlash kompaniyalari bilan shartnomalar tuzish;

- qayta ishlashdan qayta foydalanishga o'tish (reuse).

6.3. Chiqindixonalarga yuboriladigan chiqindilarni kamaytirish

- metall parchalarini qayta ishlash;
- moylash materiallarini qayta tiklash;
- gaz uskunalarining plastik elementlarini qayta ishlash.
- ishlab chiqarish maydonlarida vaqtinchalik chiqindilarni saqlash markazlarini yaratish.

7. Chiqindilarni poligonlardan tashish va yo'q qilish bo'yicha mustaqil sertifikatlash

Barcha chiqindilarni tashish va yo'q qilish operatsiyalari faqat akkreditatsiyadan o'tgan operatorlar orqali amalga oshiriladi. "Hududgazta'minot" AJ kafolat beradi:

• amaldagi sertifikatlarga (ISO 14001, ISO 45001, milliy standartlar) ega bo'lgan litsenziyalangan va akkreditatsiyadan o'tgan chiqindilarni tashish va yo'q qilish kompaniyalari bilan shartnomalar tuzish;

• O'zbekiston Respublikasining mustaqil akkreditatsiyadan o'tgan organining amaldagi sertifikatlariga ega bo'lgan chiqindixonalar va tashkilotlardan foydalanish;

- chiqindilarni boshqarishning tashqi mustaqil audit tizimini joriy etish;
- chiqindilarni to'g'ri yo'q qilishning to'liq hujjatli dalillari (sertifikatlar, sertifikatlar, hisobotlar).

8. Monitoring va hisobot berish

- chiqindilarni qayta ishlash, yo'q qilish va kamaytirish bo'yicha ma'lumotlar
- KPIlarning yillik sharhi;
- barqarorlik hisobotida ma'lumotlarni nashr etish;
- audit natijalari asosida dasturni sozlash.

9. Mas'uliyat

Dasturni samarali amalga oshirish uchun quyidagi mas'uliyatni taqsimlash tizimi o'rnatildi:

- **Atrof-muhit bo'yicha menejer** Dasturni umumiy muvofiqlashtirish, metodologik qo'llab-quvvatlash, KPIlarni amalga oshirishni monitoring qilish va hisobotlarni tayyorlash uchun mas'ul etib tayinlanadi.
- **Bo'lim boshliqlari** o'z sohalarida Dastur talablarini amalga oshirish, ishlab chiqarish xodimlari tomonidan belgilangan tartib-qoidalarga rioya qilinishini ta'minlash va ichki monitoring uchun ma'lumotlarni o'z vaqtida taqdim etish uchun javobgardirlar.

Dastur talablari buzilgan yoki chiqindilarni boshqarish qoidalariga rioya qilinmagan taqdirda, Kompaniyaning ichki qoidalari va O'zbekiston Respublikasi mehnat qonunchiligiga muvofiq intizomiy choralar qo'llaniladi.